

Makrogazdasági folyamatok és középtávú előrejelzés

Az elmúlt évek következetes gazdaságpolitikájának köszönhetően a járvány egy ellenálló, kiegyensúlyozott szerkezetű gazdaságot ért 2020 márciusában. A 2013. évi növekedési fordulat óta egészen a járvány okozta törésig a magyar gazdaság stabil és kiegyensúlyozott növekedési pályán mozgott, hazánk teljesítményéhez a legtöbb ágazat pozitívan járult hozzá, a bővülést nem az eladósodás táplálta.

1.1. A GDP ÖSSZETEVŐI

2020-ban az egész Európát sújtó járvány következtében – bár a kedvezőtlen hatásokat a meghozott gazdaságvédelmi intézkedések hathatósan mérsékeltek – a magyar GDP is mérséklődött. A csökkenés ugyanakkor kisebb volt az EU átlagánál, így Magyarország megőrizte növekedési többletét. A konvergencia szempontjából kiemelkedő, hogy a visegrádi országok közül Szlovákiánál és Csehországnál is kisebb megrázkódtatással vészelte át Magyarország a válságot, ami az erős fundamentumokkal rendelkező magyar gazdaság ellenálló képességét jelzi.

A GDP csökkenéséhez legnagyobb mértékben a szolgáltatások járultak hozzá, amelyen belül számos ágazat teljesítményét jelentősen visszahúzták a járványügyi korlátozások. Kedvező ugyanakkor, hogy a tavaly tavasszal meredeken visszaeső ipari termelés az utolsó negyedévben már pozitívan járult hozzá a növekedéshez, ami bizonyítja a hazai feldolgozóipar nemzetközi versenyképességét. Az építőipar az elmúlt években igen gyors növekedést produkált, ugyanakkor a tavalyi évben elmaradt korábbi években tapasztalt teljesítménytől. Összességében az ipar 1, az építőipar 0,5, a szolgáltatások 2,7, míg a termékadók egyenlege 0,6 százalékponttal járult hozzá a GDP csökkenéséhez.

A jövedelmek alakulásának szemszögéből kiemelkedő eredmény, hogy a járvány ellenére a munkavállalói jövedelmek volumene nem csökkent, ami a munkahelyek megőrzésének és a válság közepette is emelkedő reálbéreknek köszönhető. A visszaeséshez a vállalati profitok és az adóbevételek csökkenése nagyjából azonos mértékben járult hozzá.

A GDP felhasználási tételei közül a nettó export húzta leginkább vissza a növekedést, amelynek háttérben a külföldi vendégek elmaradása következtében meredeken csökkenő szolgáltatásexport áll. Kedvező azonban, hogy a tavaly tavaszi visszaesést követően az áruexport az év második felében már meghaladta az egy évvel korábbi volumenét, aminek köszönhetően az áru egyenleg 2020 egészében pozitívan járult hozzá a növekedéshez. A válságot megelőzően európai összehasonlításban is igen élénk beruházási aktivitás csökkent ugyan, de továbbra is magas szinten maradt. Az alacsonyabb fogyasztás nem a háztartások alacsonyabb jövedelemének, hanem a lezárások következtében korlátozott kínálat és az óvatossági megfontolások erősödésének következménye. Ez a háztartások megtakarításának emelkedését is magával vonta.

Előretekintve, a gazdasági vérkeringés fokozatos normalizálódása várható párhuzamosan a lakosság egyre szélesebb körű immunizálásával. Egyfelől a gazdaság helyreállása már az előző negyedévekben megkezdődött, mivel a gazdasági szereplők a lehetőségekhez képest megtanultak alkalmazkodni a járványhelyzethez. Ezt jól mutatja, hogy a korlátozó intézkedések az idei első negyedévben már kevésbé érintették a gazdasági teljesítményt, mint a tavaly tavaszi mélypont idején. Ebből a szempontból kiemelhető az ipar, amely a tavaly tavasszal tapasztalt szinte teljes leállással szemben most már zavartalanul termel. Ezen felül a korlátozások feloldásának eredményeként a leginkább sújtott szektorok (mint például a turizmus, kulturális és szabadidős tevékenységek) ismét újraindulhatnak, ami újabb lökést adhat a gazdaság növekedésének.

Továbbá a válság negatív hatása ellenére is kiemelkedően magas, 2020-ban GDP-arányosan 27,3%-os beruházási ráta a válságot követően tovább emelkedhet, köszönhetően a hazai gazdaság versenyképessége következtében emelkedő vállalati beruházásoknak. Ezt a folyamatot erősíti a háztartások és a kormányzat beruházásainak bővülése, nem utolsósorban az EU kohéziós alapjainak és a Next Generation alapból származó források felhasználásának köszönhetően. A fenti előrejelzést támogatja, hogy a járvány kezdete óta eltelt időszakban is számos, igen jelentős értékű beruházást jelentettek be a vállalkozások Magyarországon, ráadásul a bizonytalanság elmúltával újabb lendületet vehetnek a magánberuházások. Mindez a termelőkapacitások további bővülését vetíti előre, amely a kivitel további növekedését és Magyarország világszerte történő részesedésének növekedését eredményezi. Ezen folyamatok következtében az alapforgatókönyv megvalósulása esetén az idei évben 4,3%-os GDP-növekedés valószínűsíthető, melyet követően 2022-ben a növekedés 5,2%-ra gyorsulhat.

1.2. KÜLGAZDASÁG

2020 tavaszán a járvány a kínálati oldalon a termelési láncok megszakadását okozta, valamint számos szolgáltatást lehetetlenné tett, míg a keresleti oldalon a fogyasztást és a beruházási aktivitást vetette vissza. Ezek következtében a 2012-es eurózóna válságát követően 2020-ban ismét jelentősen csökkent a kivitel és a behozatal volumene.

Előretekintve az exportkilátásokat rövidtávon visszafogják a koronavírus-járvány negatív gazdasági kihatásai, ugyanakkor a járvány világszerte történő visszaszorításával, 2021 közepétől kezdődően a külkereskedelem bővülése várható a következő években. A már bejelentett, az elkövetkező évek során megvalósuló, nagyságrendileg 6600 milliárd forint összértékű vállalati nagyberuházás révén jelentősen, világszerte történő részesedést is növelően bővíthet az exportteljesítmény.

1.3. BERUHÁZÁSOK

2020 során több mint 13 000 milliárd forint értékű fejlesztés valósult meg Magyarországon, amely teljesítmény 7,3%-kal alacsonyabb a megelőző évinél, amelynek háttérében főként az áll, hogy a külföldi érdekltségű cégek fejlesztési aktivitása visszafogottabb lett a járvány hatására kedvezőtlené váló gazdasági környezet miatt. Ugyanakkor az állami beruházások 2020 során nominálisan 4,5%-kal emelkedtek éves összevetésben, ugyanis több mint 3000 milliárd forint összértékű kormányzati fejlesztés valósult meg a gazdaságban.

Utóbbi dinamikájára az előrejelzési horizonton az uniós költségvetési ciklusok forrásainak allokálása is hat. 2020 végével bezárólag összesen 31,7 milliárd euró értékben született döntés a projektekről, amely a teljes 29,7 milliárd eurós keret 109%-át jelenti. Kiemelendő, hogy a Magyarország számára 2014-2020 között elérhető EU-s pénzügyi keretből 2021. április végéig már 9000 milliárd forint kifizetésre került. Ugyanakkor a gazdasági teljesítményben ezidáig a pénzügyi keret mintegy 60%-a realizálódott, így a még felhasználható 40%-nyi, társfinanszírozással együtt közel 12 milliárd eurós forrás, az úgynevezett n+3-as szabállyal összhangban, a 2021-2023-as időszakban is érdemben fogja támogatni a növekedési folyamatokat.

A Gazdaság-Újraindítási Akcióterv részeként döntött a kormány egy új hitelkonstrukció bevezetéséről a koronavírus-járvány miatt bajba került kis- és középvállalkozásoknak: így ők 10 évre 10 millió forint erejéig kamatmentes kölcsönt vehetnek igénybe, amelyet csak 3 év türelmi idő után kell elkezdni törleszteni. Valamint a mikro-, kis- és középvállalkozások számára számos vissza nem térítendő támogatás is meghirdetésre került, mint a magyar, high-tech és zöld pályázat, valamint a zöld nemzeti bajnokok program.

A lakáspiac tekintetében az elmúlt 11 év legerősebb teljesítményeként 2020 során 28,2 ezer lakás épült, amely 34%-os bővülést jelent éves összevetésben.

A kedvező folyamat várhatóan az elkövetkező időszakban is folytatódik a tavaly ősszel bejelentett, eddigi legnagyobb Otthonteremtési Programnak köszönhetően. Ennek részeként egyrészt 2021. január 1-jétől az új építésű otthonok értékesítésének áfatartalma 27%-ról 5%-ra csökkent, másrészt azok a családok, akik igénybe veszik a CSOK-ot, visszaigényelhetik az 5%-os áfát is új otthonuk vásárlásakor vagy építésekor. Harmadrészt a 2022 végéig igényelhető Otthonfelújítási Program keretei között a legalább egy gyermeket nevelő családok felújítási költségeinek felét – legfeljebb 3 millió forintig – átvállalja az állam, valamint 6 millió forintig kedvezményes otthonfelújítási kölcsönt is igénybe vehetnek a családok. Negyedrész januártól teljes illetékmentességet biztosít a kormány azoknak, akik CSOK-kal vásárolnak új vagy használt ingatlant. Végezetül 2021-től többgenerációs otthon létrehozására – azaz az új családi házak tetőtér-beépítéséhez – is igénybe vehető a CSOK akár maximális, 10 millió forintos összege.

Az előttünk álló évtizedben rekordösszegű új uniós forrás áll Magyarország rendelkezésére. Egyfelől a 2021-2027-es időszakban 22,5 milliárd eurós kohéziós, valamint 11,9 milliárd eurós agrárpolitikai forrásokra számíthat hazánk. Másfelől a Next Generation EU (NGEU) keretösszegéből Magyarország 8,5 milliárd euró vissza nem térítendő forrásra is jogosult. A 2021-2027-es időszakban elérhető több mint 40 milliárd eurós összeg az elkövetkező hét évben évente átlagosan a hazai GDP mintegy 3,4%-át éri el.

1.4. FOGYASZTÁS

A járvány terjedésének megfékezésére tavasszal bevezetett korlátozó intézkedések a szolgáltatások fogyasztásának visszaesését eredményezték, valamint a fogyasztók magatartását, vásárlási szokásait is átalakították. A külföldi vendégek elmaradása nem csupán a turizmusra, hanem költségeiknek elmaradása miatt a kiskereskedelemre is negatív hatást gyakorolt. Ugyanakkor a háztartások rendelkezésre álló jövedelme tovább nőtt. Mindezek eredőjeként 2020 egészében a háztartások fogyasztási kiadásai 2,5%-kal csökkentek, amely európai összevetésben kismértékűnek tekinthető.

A kormányzat intézkedései – többek között a kisadózó vállalkozások tételes adója (kata) megfizetése alóli mentesülés, a hitelmoratórium, a járulékfizetési kötelezettség elengedése, továbbá a gyes-, gyed-, gyet-jogosultság meghosszabbítása a veszélyhelyzet alatt – hozzájárultak a társadalmi és gazdasági károk mérsékléséhez, a munkahelyek megőrzéséhez, ezáltal segítették a háztartások rendelkezésre álló jövedelmének bővülését. Részben ennek köszönhető, hogy a tavalyi évben a háztartások tovább tudták növelni megtakarításaikat.

Előretekintve, a járványügyi korlátozó intézkedések enyhítésével a fogyasztás is élénkülésnek indulhat. Ezt a folyamatot erősíti a magas megtakarítási ráta, illetve az alacsony hitelállomány, amelyek a fogyasztáson keresztül jelentős növekedési tartalékot képeznek az elkövetkező években. Az államilag támogatott hitelprogramok (CSOK, Babaváró hitel) a következő időszakban is támaszt adhatnak a háztartási hitelezésnek. A konjunktúra visszatérével a munkaerőpiac is élénkül, amelyhez hozzájárulnak a kormányzati intézkedések. Mindezeknek köszönhetően a lakossági fogyasztás 2021-től ismét támogathatja a gazdasági növekedést, amelynek további lendületet adhat a fokozatosan visszaépítésre kerülő 13. havi nyugdíj, valamint 2022-től a 25 év alattiak személyi jövedelemadó-mentessége is.

1.5. MUNKAERŐPIAC

A koronavírus-járvány következtében a korábbi kedvező munkaerőpiaci folyamatok 2020 márciusában megakadtak. 2020-ban a foglalkoztatottak átlagos létszáma 4 millió 603 ezer fő volt, az előző évhez képest 0,9 százalékkal alacsonyabb. 2020 során a foglalkoztatás 41 ezer fővel maradt el az előző évitől.

A 15-64 éves korcsoport foglalkoztatási rátája 0,3 százalékponttal 71,9 százalékra csökkent. A női foglalkoztatottság csökkenése meghaladta a férfiakét. A kedvezőtlen gazdasági folyamatokhoz köthetően a munkanélküliségi ráta 2020-ban 0,8 százalékponttal 4,1 százalékra emelkedett az egy évvel korábbihoz képest, amely azonban továbbra is az egyik legalacsonyabb rátát jelenti az EU-ban.

A gazdasági visszaesés és az alacsonyabb foglalkoztatottság ellenére a bérdinamika 2020-ban is erős maradt, a nemzetgazdasági átlagkereset 9,7 százalékkal 403,6 ezer forintra emelkedett az előző évhez képest. A dinamikus bérnövekedésben szerepet játszott a minimálbér és a garantált bérminimum 8 százalékos emelése, a jutalom és prémiumfizetések, valamint a közszféra bérfejlesztései. Tavaly nyáron a korlátozások feloldását követően a foglalkoztatás is gyorsan élénkült. Hasonlóan kedvező folyamat prognosztizálható az átoltottság emelkedésével párhuzamosan újra élénkülő konjunkturális helyzetben, ahol a járvány által korábban leginkább sújtott ágazatokban is növekedésnek indul a munkaerő iránti kereslet. Emellett 2021-ben a béremelkedések üteme átmenetileg mérséklődhet, azonban a konjunktúra visszatérével ismét lendületet kaphat.

1.6. INFLÁCIÓS FOLYAMATOK

2020-ban 3,3%-os inflációt mértek, ami kismértékű csökkenést jelent a 2019. évi 3,4 százalékhoz képest. A kormányzati intézkedések érdemben nem befolyásolták az áralakulást. Az indirektadó-változások mintegy 0,1 százalékponttal növelték az inflációt, ami a dohánytermékek és az üzemanyagok jövedéki adójának emeléséhez köthető, azonban az ingyenessé váló tankönyvek és a díjmentes parkolás átmeneti bevezetése ellensúlyozta ezt a hatást.

Összességében – bár átmenetileg a második negyedévben a tavalyi alacsony bázishoz is köthetően magasabb inflációs adatok érkehetnek – a fogyasztói árak növekedése 2021-ben 3,6% lehet. 2022-től az MNB középtávú céljának megfelelően 3% lehet az általános áremelkedés üteme.

1.7. KÜLSŐ EGYENSÚLY

2020-ban az összetevők jelentős átrendeződése közepette javult hazánk folyó fizetési mérlege. Az év egészét tekintve a folyó fizetési mérleg GDP-arányosan 0,1, míg a külfölddel szembeni finanszírozási képesség 2,1%-os többlettel zárt. Előretekintve, a koronavírus-járvány visszaszorításával a kiviteli lehetőségek is fokozatosan dinamizálódnak. Ez különösen a korábbi években a jelentős, külfölddel szembeni többletet generáló turizmus és a légi közlekedés esetében képez növekedési tartalékot. A folyó fizetési mérleg egyenlege a jövedelmek egyenlegének javulásához köthetően enyhén tovább emelkedhet 2021-ben. A finanszírozási képesség szintjén ezzel együtt érdemi javulás várható, köszönhetően az EU-tól érkező tőke-transzferek tavalyinál is gyorsabb elszámolásának.

Középtávon a konjunktúra normalizálódását és vele együtt a külföldiek által eltöltött vendégéjszakák gyarapodását követően a külkereskedelmi egyenleg folytatódó javulása prognosztizálható, mivel a feldolgozóipari kapacitások, amelyek az elmúlt években a megvalósítási fázisban az egyenlegromlás döntő hányadát okozták, a termelés beindulásával növelik az exportot. Emellett az EU-tól érkező jelentős tőke-transzfereknek köszönhetően a külfölddel szembeni finanszírozási képesség hosszabb távon is magas maradhat.

A régiós összehasonlításban is kedvező pénzügyi mutatók erősítik Magyarország negatív külső sokkokkal szembeni ellenálló-képességét. A tartósan fennálló külfölddel szembeni többlet és járvány lecsengését követően ismét dinamizálódó gazdasági növekedés eredményeként Magyarország fél évszázados adósi pozíció után néhány éven belül a külfölddel szemben nettó hitelezővé válhat.